

Arhitektūras piemineklis Architectural monument

Acāliju iela 5
 Andreja iela 9
 Artūra iela 2
 Asaru dzelzceļa stacija
 Ārijas iela 4
 Darza iela 10 lit. 1, 2
 Dubultu prospekts 125
 Dzimtenes iela 15
 Eizenijas iela 2, 7, 8
 Ernesta iela 3
 Ezera iela 20, 26
 Jēkaba iela 3
 Kadlīku iela 14
 Kāpu iela 20, 27, 37, 39a, 62, 65, 83, 85, 102, 110, 121, 127, 137, 139, 143, 145
 Kronvalda iela 8
 Marijas iela 5
 Mellužu prospekts 1, 3, 6, 28, 34, 37, 57, 82
 Mežsargu iela 12a
 Mirdzas iela 3, 5

Mākslas piemineklis Art monument

Artūra iela 10
 Kāpu iela 85 (Asaru kapi)

Vēstures piemineklis Historic monument

Kāpu iela 71
 Kāpu iela 85 (Asaru kapi)
 Strautu iela 4

Kultūras iestāde, Muzejs Culture house, Museum

Mellužu prospekts 6 (Mellužu estrāde un parks)
 Kāpu iela 143/3 (Izstāžu zāle)

Pasts/ Post Office

Mellužu prospekts 42/3

Kapsēta/ Cemetery

Kāpu iela 85 (Asaru kapi)

Jūrmalas tūrisma
informācijas centrs

Jūrmala Tourism
information centre

Lienes iela 5, Majori,
Jūrmala, LV-2015

T. +371 67147900

F. +371 67147901

info@jurmala.lv

www.tourism.jurmala.lv

MELLUŽI, ASARI, VALTERI KARLSBAD, ASSERN, VALTERIS

Jūrmalas vēsturiskie centri

Historical centres of Jūrmala

Senākās ziņas par **Mellužiem** un **Asariem** ir kopš **17.gs**, kad tie bija baronu Firksu īpašums un tika saukti par **Šaušu ciemu**.

Mellužu krogu atpūtai izmantoja kurzemnieki, kas ceļoja uz Rīgu. 1827. gadā Kārlis fon Firkss līdzās krogam uzbūvēja kūrmaiju, un visu rajonu sāka saukt par **Karlsbādi**. Vietējie iedzīvotāji mājas būvēja gar Upes ielu, bet vasarnīcu būve no 1836.gada sākās ap kūrmaiju un Kāpu ielā. Sabiedrisku nozīmi ieguva **parks ar "mušeli" – paviljonu**, kurā uzstājās mūziķi un notika teātra izrādes. Jūras malā ierīkoja peldu iestādi ar siltām vannām un uzcēla paviljonu. 1911.gadā pie dzelzceļa stacijas Melluži I uzcēla divstāvu skolas ēku. Tā gan nodega jau 1914.gadā, un Pirmā pasaules kara laikā gāja bojā arī kūrmaija.

Latvijas brīvvalsts laikā sabiedriskie centri bija kino "Līgo", Kalna kafējnīca Mellužu prospektā un 1934.gadā uzceltā **Mellužu pamatskola**. Padomju laika atpūtnieku vilni uzņēma kāpās uzceltais restorāns "Kabūra" un Komponistu nams. Tagad par sabiedriskām vietām uzskatāmas vien **Pumpuru vidusskola** un **Mellužu parks ar estrādi**.

Asaru senākās zvejnieku mājas "Lielasari" un "Mazasari" atradās starp Asaru prospektu un Kāpu ielu. Pēc dzelzceļa atklāšanas 1877.gadā **vasarnīcas** tika būvētas **Kāpu ielā**. Asaru centru iezīmēja netālu no stacijas 1883.gadā uzceltais vasaras restorāns, vēlākā kūrmaija, kas nodega 1934.gadā. Kāpu ielā atrodas **Asaru kapsēta** ar 1909.gadā uzcelto **kapliču**. Kapsētas austrumu daļā 1928.gadā izveidota Pirmā pasaules karā kritušo karavīru kapsēta ar Mārtiņa Šmalca veidotu pieminekli. 1938.gadā staciju Asari II pārdēvēja par **Vaivariem**. 21.gs sabiedriskas vietas ir **Vaivaru Rehabilitācijas centrs** un **pamatskola**, kas darbojas 1899.gadā uzceltā Sarkanā Krusta sanatorijā.

Mellužu un Asaru iedzīvotāji nodarbojās ar **zvejniecību** un **dārzkopību**. Pirmos zemeņu stādus bija ievēdis kāds francūzis Kortezi. **Zemeņu audzēšana** kļuva ļoti nozīmīga, un 20.gs sākumā tās pa dzelzceļu jau veda uz Rīgas, Pēterburgas un Varšavas tirgiem. Melluži un Asari bija salīdzinoši klusa un mierīga vieta vasaras mītnes īrēšanai vidēji turīgiem pilsētniekiem, kultūras darbiniekiem, skolotājiem. Te dzīvojuši komponisti Emīls Dārziņš un Alfrēds Kalniņš, rakstnieks Rūdolfs Blaumanis, dzejniece Elza Stērste un Veronika Strēlerte, gleznotājs Janis Rozentāls, režisori Alfrēds Amtmanis-Briedītis un Vera Baļuna, te dzimis tēlnieks Augusts Bija.

Valteri ir atšķirīgs Jūrmalas rajons, jo atrodas 3 kilometrus no jūras, Lielupes malā. No Asariem to atdala Viņķu purva teritorija. 19.gs uz Valteriem varēja nokļūt pa Valtera dambi, ko vēlāk pārbūvēja par ielu.

Valteru muiža pirmoreiz minēta **18.gs**. Tikai 1912.gadā sāka dalīt zemi no nomāt apbūvei. Latvijas brīvvalsts laikā un arī pēc Otrā pasaules kara nelielo Valteru sabiedrisko dzīvi organizēja ugunsdzēsēju kopa. 21.gs sākumā Valteru raksturu mainījusi jauno savrupmāju būvniecība Lielupes malā.

Vēju iela 2

Kāpu iela 85

Kāpu iela 143

Zemgales iela 4

Kronvalda iela 8

Asaru dzelzceļa stacija

Mellužu prospektā 6

Silu iela 4

The first information about **Melluži** and **Asari** is dated from the **17th century** when villages were the property of baron Firkss and were called **Šaušu village**.

Melluži pub was mainly visited by those travelling to Rīga. In 1827, Kālis fon Firkss built a resort house by the pub, and the region was then given a new name – **Karlsbad**. Local inhabitants built their houses near the Upes street (Upes iela), but the construction of summer cottages started in 1836 around the resort house and on **Kāpu street** (Kāpu iela). On the seaside, there was a **public bath** with warm bathtubs built. In 1911 near the railway station Melluži I a two storied school building was built. However, it burned down already in 1914 and during the Second World War also a resort house was wrecked.

During the independence of Latvia, the social centres were cinema "Līgo", café "Kalna" on Melluži avenue (Mellužu prospekts) and **Melluži elementary school** that was built in 1934. During the Soviet times, the vacationers visited the restaurant "Kabūra" in the dunes and "House of Composers". Now the only social centres are **Pumpuri secondary school and a Melluži park with a stage**.

The oldest fishermen houses in **Asari** – "Lielasari" and "Mazasari" were located between Asari avenue (Asaru prospekts) and Kāpu street (Kāpu iela). After opening railway in 1877, **the summer cottages** were built on the **Kāpu street** (Kāpu iela). The centre of Asari was marked close to the railway; it was a summer restaurant built in 1883 that later was a resort house; it burnt down in 1934. On Kāpu street (Kāpu iela) there is a **cemetery** with a **repository** built in 1909. In 1928 in the eastern part of the cemetery there was formed a separate cemetery for the fallen during the Second world War with a monument made by Mārtiņš Šmalcs. In 1938, railway station Asari II was renamed – the new name was **Vaivari**. The social centres of the beginning of the 21st century in Vaivari were **Vaivari Rehabilitation centre** and **Vaivari elementary school** that was operating in the premises of Red Cross sanatorium built in 1899.

The inhabitants of Melluži and Asari were occupied with **fishery** and **gardening**. The Frenchman Kortezi brought the first strawberry seedlings into the city. **Cultivation of strawberries** became very important and in the beginning of the **20th century** they were brought to the markets of Riga, Warsaw and St. Petersburg.

Valteri is a different region of Jūrmala, as it is located 3 kilometres from the sea, by the river Lielupe. It is detached from Asari by the Viņķi bog territory. In the 19th century it was possible to get there over the Valteri dike that later was rebuilt a street.

Valteri manor was first mentioned in the **18th century**. Only in 1912, the land was divided into plots and rented for the construction of houses. In the beginning of the 21st century, the original nature of Valteri changed when the construction of the new private houses by the Lielupe began.